

Володимир ЗАБОЛОТНИЙ,

Науково-дослідний центр гуманітарних проблем Збройних Сил України

**СТВОРЕННЯ ЕМБЛЕМИ ФАКУЛЬТЕТУ ПІДГОТОВКИ ОФІЦЕРІВ
ЗАПАСУ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ ІВАНА ЧЕРНЯХОВСЬКОГО**

Історія створення емблеми Факультету підготовки офіцерів запасу Національного університету оборони України та аналіз обґрунтування добору елементів (символів) емблеми згідно з вимогами геральдики.

Ключові слова: геральдика, символ, емблема, девіз, щит, меч, тло, книга, ромб, значення.

Zabolotny V., Research center for humanitarian problems of the Armed Forces of Ukraine. Creation of the emblem of the faculty of education of officials officers of the National university of defense of Ukraine named by Ivan Chernyakhovsky. The history of the emblem of the National Defense University of Ukraine stockpiles of reserve officers training and the analysis of the selection of the elements (symbols) of the emblem in accordance with the requirements of heraldry.

Key words: heraldry, symbol, emblem, motto, shield, sword, background, book, rhomb, sense.

2001 року у Національній академії оборони України було розпочато навчання студентів вищих навчальних закладів за програмою підготовки офіцерів запасу і вже у 2006 році створено кафедру підготовки офіцерів запасу. Потреба комплектування мобілізаційного резерву Збройних Сил України зростала і в 2014 році сформовано факультет підготовки офіцерів запасу (далі

ФПОЗ НУОУ), як навчальний структурний підрозділ у складі Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського.

Для пропаганди і підняття престижу навчання на факультеті, отримання звання офіцера студентами, які навчаються у вищих навчальних закладах України, громадянами України, які вже мають вищу освіту, виникла потреба створення емблеми (символу) ФПОЗ (рис. 1). Для цього на факультеті було оголошено конкурс для створення проекту емблеми та девізу для ФПОЗ. До участі в конкурсі були долучені як викладачі, так і студенти, а це представники 44 вищих навчальних закладів України, які навчались на факультеті. Було отримано чимало пропозицій з цікавими проектами і варіантами.

Ініціативна група з досвідчених викладачів, яку очолив декан факультету, обрали варіант емблеми у вигляді круглого щита, на ньому вертикальний меч у піхвах вістрям до низу, напис девізу на щиті та аббревіатура ФПОЗ НУОУ, а також розгорнута книга на якій зображений військовий знак у вигляді ромбу з погону молодшого лейтенанта.

За правилами геральдики це пояснювалось так. Круглий (овальний) щит – це східний тип щитів, що використовувались воїнами за часи Київської Русі, круглий щит тримає архангел Михаїл, небесний покровитель Києва, круглий щит – атрибут святого Георгія Побідоносця, який перемагає змія. Щит – споконвіку це уособлення лицарства і надійного захисту. Малинове тло щита – це колір козацьких корогв. Малиновий колір в геральдиці є кольором шляхетності й лицарства, перемоги та відваги. Малинове тло було на гербі шляхетного роду

Рис. 1. Емблема факультету підготовки офіцерів запасу Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського

Вишневецьких і після загибелі легендарного Байди Вишневецького, козаки продовжували використовувати його прапор малинового кольору. Малинове тло має також прапор Сухопутних військ Збройних Сил України. [2,3].

Меч – один з найпоширеніших військових гербових елементів, що зображає предмет озброєння. Зображення меча з руків'ям і ефесом у піхвах на щиті, вістрям до низу, символізує мирний його стан, але готовим до застосування, до захисту вітчизни від ворогів. Меч є символом не тільки військової відваги, але і як духовної зброї, що символізує просвітництво, світло, добро, впевненість. У геральдиці часто можна зустріти зображення меча, як символу влади. У Київській Русі культ меча був настільки великий, що бойова дружина використовувала його тільки у великих боях, виключно у військових походах, тому що володіти цією благородною і дорогою зброєю могли лише воїни княжої дружини, які називалися «мечники». Емблемою у них було теж зображення меча, що підтверджують чисельні археологічні знахідки. На одній з стародавніх фресок, де зображено давньоруського князя, видно що князь молиться перед іконою поряд з якою висить меч. Київський князь, коли надавав нащадкам територію чи місто для князювання, вручав йому хрест і меч зі словами: “Хрест тобі буде охоронець і помічник, а меч – закон і осторога, який даю тобі щоб берегти людей своїх від ворогів”. Слов'янське ім'я Мечислав – чергове підтвердження існування культу меча. В українських казках і легендах чарівний меч – неодмінний атрибут богатирів і героїв, котрий дається їм вищими силами, щоб здійснювати героїчні вчинки і перемогати зло. За допомогою меча відсікається все негідне, шкідливе і безплідне, тобто як “всяке дерево, яке не приносить доброго плоду”. Біблійні херувими з вогняними мечами охороняють ворота до небесного раю, меч при цьому символізує початок вищої справедливості. [4]

Девізом, зображеному на емблемі, став знаменитий вислів адаптований з фрази Вегеція (Публій Флавій Вегецій Ренат (кінець IV – початок V ст. н. е.) – давньоримський військовий теоретик, письменник.) “*Si vis pacem para belum*”

(лат.) “Хочеш миру, готуйся до війни” з його трактату “De Re Militari” (лат.). Зміст цього виразу відповідає основному завданню ФПОЗ НУОУ – підготовка офіцерів запасу для комплектування офіцерським складом військові формування на особливий період. [5]

Ідея подібного змісту була присутня і в більш ранніх історичних працях, як-то “Закони” Платона, за іншою версією приписується римському історичу Корнелію Непоту із життєпису ліванського полководця IV ст. до н.е. Епамінода. Також друга частина вислову була використана, як слоган, німецькою компанією з виготовлення вогнепальної зброї та набоїв, і є джерелом терміну «Parabellum» яким названий пістолет їхнього виробництва. Існує жартівливе викривлення фрази: “хочеш миру – готуй парабелум”. [5]

У центрі емблеми, на щиту і поверх меча зображена відкрита книга, як символ, що уособлює в собі мудрість життя, просвіти, культури, навчання і розвитку. Книга також може відображати багату історію або верховенство закону. У християнстві книги – це апостоли, які несуть нову звістку народам і націям. Зображення книги можна побачити на гербах багатьох навчальних закладах Європи. [5]

І нарешті, на розгорнутій книзі зображення військового знаку офіцерських звань у вигляді ромбу, що відповідає званню молодшого лейтенанта, яке отримують випускники факультету після завершення навчання за програмою підготовки офіцерів запасу. Саме такі відзнаки, зірки у вигляді ромбу були затверджені у червні 1992 року Комісією з розробки військової символіки у Збройних Силах України. За основу тоді було взято досвід збройних сил Української Держави 1918 року, в яких використовувались зірки у вигляді ромбів, але на той час це патріотичне рішення, на жаль, не отримало втілення. Сам знак, у вигляді чотирикутної зірки, має від центру у всі боки розгалужені промені, що символізує поліфункціональний характер військової діяльності офіцера.

У такому вигляді зазначену емблему Факультету підготовки офіцерів запасу мають затвердити найближчим часом на засіданні вченої ради Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Карпов В.В. Становлення символіки Збройних Сил України. Журнал Воєнна історія. № 2 2008 р. Український інститут воєнної історії.
2. Медведев М. Ю. Геральдика или истинная наука о гербах. – СПб.: Гербы и флаги, 2008.
3. Геральдичні символи і їх значення. [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.snegiri.org/geraldicheskie-simvoly-i-ix-znachenie/>
4. Меч як символ. [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.sigils.ru/alexandria/symbols/>
5. Символізми. Девіз. Книга. [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.slovarik.kiev.ua/symbol/k/129883.html>